

Ya Hu Ve Adem 11

– KENAN KOÇ · 17 Ocak 2017

2.6-) Din'in ve İslam'ın Özsel Aslı

Genel olarak din asıl kaynağından değil toplumdan öğrenilir. Alındığı toplumun yoğurduğu şekliyle kabul edilip, aidiyet duygusuyla benimsenir. Çünkü dini gerçek anlamda asıl kaynağından öğrenmek demek, bir peygamber gibi öze ermek demektir. Bunun haricindeki her öğrenme, ister istemez, saf bilgiyi başka düşüncelerin iletmesinden dolayı, o düşüncelerin de o bilgiye sızması sonucunu doğurur. Bulutta gizli suyun, ister istemez nehirdeki sudan farklı oluşu, hatta nehirden taşınan suya, testinin kokusunun sinmesi gibi... Böylece toplumun inanç sınırlarında kalan bir fert için, "benim dinim senin dinin farklı ", yine toplumsal inanç mekanizmasında dayanacağı bir temel varsa, (ki genellikle olur,) "benim dinim iyi, seninki kötü" çıkarımını oluşturur. Bu bakış açısında sayısız dinler ve inanç sistemleri, birbirinden kopuk olarak vardır.4

Halil Cibran'ın bir meselinde, nehrin kıyısında yüzen bir kütüğe oturmuş dört kurbağanın, içinde buldukları durumu yorumlayışları anlatılır. Kurbağalardan birincisi, canlı gibi hareket eden bu kütüğe hayranlığını dile getirir. İkincisi buna itiraz ederek, bu kütüğün de diğer kütükler gibi hareketsiz olduğunu, hareket edenin sadece nehir olduğunu ileri sürer. Üçüncü kurbağa ise her ikisine de karşı çıkarak, ne kütüğün, ne de nehrin hareket ettiğini, hareket edenin kendi düşünceleri olduğunu, çünkü düşünce olmadan hiçbir şeyin hareket edemeyeceğini söyler. Üç kurbağa kütük üzerinde tartışıp kavgaya başlamışlardır. Sonunda suskun bir şekilde oturan dördüncü kurbağayı hakem tayin edip fikrini sorarlar. Dördüncü kurbağa, "Her biriniz haklısınız ve hiç biriniz hatalı değilsiniz" der. "Kütük, su ve düşüncelerimiz, hepsi birden hareket ediyor" Ama sadece kendi fikrinin doğruluğuna inanan üç kurbağa da bu cevaptan hoşlanmaz ve hep birlikte birleşerek bu dördüncü kurbağayı kütükten nehre atarlar.

Dinlerin özsel birliğini savunmak ve gerçek saf dinin bu öz olduğunu ortaya koymak, kendi dinlerinin şekli kalıbına sıkı sıkıya bağlanmış olan sözde dindarlar tarafından hiç de hoş karşılanmaz. Dinden kendi idrak seviyelerince çıkarımlar yapıp, dinin seslendiği bir idrak düzeyini şaşmaz doğru olarak kabul etmek, daha bütünsel bir gerçekliğe kendini kapatmaktır. Hatta o Mutlak gerçekliği inkâra yönelmek şekline dönüşebilir. Söz konusu idrak seviyeleri, zihni öylesine bir kalıba sokabilir ki o kalıba uymayan her fıkreye, daha bütünsel ve o kalıbı kapsayan bir gerçeği yansıtan bir bilinci gösterse bile, şiddetle karşı

çıkılabilir. Mutlak gerçeği kavramaya yönelik bir bilinç geliştirmeye çalışanlar için her an kütükten atılma tehlikesi vardır. Bu nedenle de dinler arası bir aşkın birlik sağlanamamıştır. Zira Mutlak gerçek Allah'ın Zati'dir. O Zat, tam anlamıyla kavranılmaktan münezzehe olduğu için ancak O'nu kavrama yönünde açılmış idraklerin seviye farklarından bahsedilebilir. Fakat O'nu tam olarak kavrayabilen bir idrakten bahsedilemez.

Cibran; başka bir meselinde, dua ederek gökten fare yağına inanan bir grup kedinin yanından geçen bilge bir köpekten bahseder. Bilge köpek, hiçbir şey söylemeden bir müddet bu saçmalığı izler ve oradan ayrılırken kendi kendine şöyle düşünür: "Ah kör ve aptal kediler. Yazılı olana, benim ve atalarımın bildiklerine göre, dua, inanç ve yakarıyla, gökten yağacak olan fare değil, kemiktir." Açıkça görünüyor ki buradaki bilge sözde bilgedir. Zaten gerçek anlamda bir bilgide başka düşünce ve bilgileri hor görme diye bir şey söz konusu olamaz. Öyleyse gerçek anlamda bilgeliği sağlayacak saf dinde de, diğer dinleri ve inananlarını hor görmeye yer yoktur. Bilge bilir ki, herkese göre doğru olan, sadece kendi dinidir. Yani kimine göre gökten fare yağacaktır, kimine göre kemik... Hua hu ching'de dendiği gibi,

"Bir korku diğerinden üstün müdür?/ Bu lezzeti mi tercih edersin, yoksa şu duyguyu mu?/ Amelin kutsal da, yaptığın iş kutsal dışı mı?/ O halde aklın ayrılmıştır:/ Kendinden, birlikten, ve Tao'dan/ Aklını bölünmelerden ve sınırlandırmalardan uzak tut/ Aklın bağımsız, basit ve sade ise,/ Her şey uyum içinde varolabilir/ Ve sen/ Derin hakikati algılamaya başlarsın"

2.6.1-) İslam'ın Herhangi bir Din Olmayışı

İslam ise, bizzat Kur'an'ın tarifine göre; bir tanrının katındaki bir toplumun anlayışındaki değil, Allah indindeki dindir. Tüm mevcudatı kendi ilminden içre, kendi indinde yaratan Allah'ın, insana yani bu sistemi anlayabilecek kapasiteyle yaratılmış halifeye, mevcudun Allah indinde olduğunu açıklamasıdır.4 Bu:

"Allah indinde hak din İslam'dır (İnned dine indellahil İslam). Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın ayetlerini inkar edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur." (3/19)

denilerek belirtilir. Fatıha'da da, Allah'a din gününün sahibi denerek, bu gerçeğin tamamen açık hale geldiği kıyamet ötesi an kastedilmektedir. Zira kıyamet ötesinde gözlemediğimiz maddi evren, gözlemediğimiz haliyle mevcut olmayacaktır. Her şeyin hayal hükmünde ve gerçekte Allah indinde oluşu, açık bir bilgi haline gelecektir. O nedenle kıyamete, kıyam etme

yani ayağa kalkma, uyanma günü de denir. Din günü, yani mevcudatın Allah'ın ilminde ve indinde olduğu gün, şu anda bizim bakışımızla kesin olarak açık olmasa da, bu gündür ve biz, bu gerçeği yaşayabildiğimiz oranda huzura ereriz. Aksi halde mevcudat âlemindeki oluşlarla boğuşup dururuz. 'bu neden böyle oldu? Şu böyle yapmasaydı daha iyi olurdu. O olay şöyle değil de böyle olur inşallah' vb. düşünce ve duygularda yitip gider. Dalgalarla savaşılan bir çöp parçası gibi denizin dinginliğine erişemeyiz.

"Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o, Rabbinden bir nur üzerinde değil midir? Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılmış olanlara yazıklar olsun! İşte bunlar apaçık bir sapıklık içindedirler." (39/22)

Bu boğuşma sadece özel hayatımızdaki olaylarla kısıtlı kalmayıp felsefi buhranlara da dönüşebilir. Öyle ya " ben neyim ?, nereden geldim ?, tüm bu evren neden ve nasıl var?, hiçbir şey olmasa ya da evren farklı bir şekilde olsa olur muydu?, olursa neden öyle olmadı da böyle oldu?" v.b... Bunlar insanlık tarihinin, ya da kimilerine göre düşünebilme lütfuna veya kahrına erişmiş hayvanların kurduğu bu medeniyetin, en temel ve çözümsüz soruları, sorunları değil midir?

İşte İslam, bu cevapları bulma ve yaşama yollarını gösterir. Felahın (kurtuluş, huzura erme) çaresi bu Allah indindeki dine yönelmektir. Kur'an bunu net bir şekilde açıklar:
"Kim, İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (3/85)

Bunun idrak seviyemize göre; dünyadaki sayısız dinlerden birinin, taraf tutan bir tanrı tarafından kayrılması olduğu yanı sıra ; ya da zanlar üzerine şekillendirilmiş herhangi bir din anlayışının, gerçek anlamda dinden, yani Allah'ı bilmekten ve bunun sonucunda işleyen Sünnetullah sisteminde kişiye yarar sağlamaktan çok uzak olduğu şeklinde yorumları olabilir.3-4 Dini bu ikinci anlamda idrak edemeyen, yaşadığı sistemi yani Sünnetullahı da hakkıyla yaşayamaz. Burada yine Ali Bulaç'tan bir paragrafla konuyu pekiştirelim:

"Kadim zamanlara gidilecek olursa, karşımıza bütün ahlaki değerlerin, doğru, güzel ve iyinin öğretici paradigması olarak, ed-Din çıkar. İnsanın herhangi bir dini kaynaktan hareket etmeden de elde edebileceği üstün ahlaki değerler, sonuçta dinin ahlaki değerleriyle buluşabiliyor. Ed-Din, bir yönüyle insanın üzerinde yaratıldığı fıtrattır. O halde bu değerler aynı zamanda insanidir, insanın ebedi özünde içkindir. Yani insanın ebedi özü ile dinin aşkın kaynağı bir ve aynıdır... Aşkın olan, aynı zamanda insanın doğasında içkin olandır. Yani insana yabancı ve ona dışardan empoze edilmiş değildir...İnsan tür olarak, diğer varlıklara göre bizatihi ve kendisi dolayısıyla değil, bu öz (dünyevi tabiatında içkin ilahi tabiatı) dolayısıyla yücedir. Varlık ağacının en olgun meyvesi olduğundan saygıdeğerdir..."